A sit, dicens: Sanguinem hominis de manu fratris eius exquiram. An non frater est quem rationabilis naturæ qui dam vterus effudit, & eiusdem matris nobis generatio copulauit? Eadem enim natura omnium mater est ho minum, & ideo fratres sumus omnes, vna atque eadem matre generati, cognationisque eodem iure deuincti. Ideóque & dominus fratrem appellauit & eum à quo sanguis fratris exquiritur, significans magis ab his periculu pertimescẽdu qui fraterno sibi iure sociãtur. Hinc etenim insidiæ, hinc pericula frequentiora hominibus comparantur. Et vt specialia comprehendamus, fratribus specialius in hæreditatis diuisione frequenter odia succrescunt. Deinde si fratri amplius collatum fuerit à parentibus, fratres alii indignantur magis, & gratiam à parentibus collatam parricidio auferre conantur. Ista magis bella suspecta, bella non cibi tantum, sed singula rum domorum. Illos ergo dominus ad vltionis iudiciũ comprehendit, quos magis insidiaturos sibi esse cogno uit. Tertium est quod in eo fratrẽ dixit, non quo dignus pietatis nomine parricida sit, sed quo magis pietatis gra uetur vocabulo, atque inde fiat scelleris incrementum, quo iustior sit vindicta scelesti. Ergo dominus deus no ster vltionem promittit, vt vel sic frangatur metu, qui pietatis est oblitus, vt sciat quòd etiam si homines effu giat homicida, dei tamen iudicium non possit euadere,
B sed maiori & æterno supplicio reseruetur. Altiore autẽ sensu hoc intelligimus, non solum ab extraneorum, ve rumetiam à nostris hoc est domesticis nobis cogitatio nibus cauendum. Deinde obseruandum nobis non so lum à malitia mẽtis, verumetiã ab ipsis sermonibus no
Prou. 10. stris. Ideoque ait: De multiloquio non effugies peccatũ. Ergo hoc significari videtur, nõ solũ operis nostri, sed etiam sermonis qui est magis domesticus, rationem do mino esse reddendam. Et ideo diligentius consideran dum ne vel sermone vel opere contrahamus offensam, quia sicut ore confessio fit ad salutem, sic ore fit lapsus ad mortem. Qui effuderit, inquit, sanguinem hominis, pro sanguine hominis eius effundetur. Non errauit lo cutio, sed emphasis est, id est exaggeratio factaverborũ, eo quòd is qui effuderit sanguinem hominis, ipse quasi sanguis effundetur, qđ spem ei hæreditatis eripiat: quia sicut sanguis effusus in terram hac atq; illac spargitur, ita impiorum anima à corpore fragilitatis more soluatur: quia & de anima dictum est mortem eius esse corru ptionem, eò quòd gratię cælestis munere defraudetur, & velut collisa malitiæ scopulis salubritatis suæ corpus i minuat. Mouet etiam plerosque quod dixerit, Ad imagi nem dei fecit hominem: & non dixit, ad imaginem mea m, cum ipse sit deus. Sed intellige & patrem esse, & filiu
C m esse. Et licet per filium omnia facta sunt, tamen legi mus quia pater fecerit omnia, & fecerit per filium, sicut
Psal. 103. scriptum est: Omnia in sapientia feciſti. Siue ergo pater dicit, ad imaginem verbi fecit: siue filius dicit, ad imagi nem dei patris fecit. Et ideo familiarem quandam & do mesticam deo demonstrat hominis esse naturam, id est rationabilis hominis secundum quod ad imaginem dei creati sumus: eáque causa inultum non esse apud deum quod in domesticũ animal sibi videat crudeliter & im pie esse commissum. Causa ergo vindictæ additæ facit, vt primum excludamus philosophorum quorundã opi niones, qui negãt deum habere curam super homines: Deinde scientes prærogatiuam nostræ vltionis apud de um manere, neque in alios committamus quod diuino iudicio vindicandum sit, neque mortem ipsi vehementius pertimescamus, cum sciamus necati hominis inno centis apud deum nullum esse contemptum.

Quomodo intelligendum sit quod inquit dominus: Non erit diluuium vt corrumpat omnem hominem. Et quod subdit: Arcum meum ponam in nube. Et qualis fuerit arcus ille. Caput XXVII.

NON erit, inquit, diluuium vt corrumpat omnẽ D hominem.) Dubium videtur: Vtrum enim di luuium non erit, intelligendum sit, quòd diluuium corrumpat terram: (hoc enim diluuia facere consuerunt) an vero non erit tale diluuium quo terra omnis corrumpatur, quod posteriora aperiunt cũ dicit omnem terrã non corrumpendam. Ostendit enim diluuia quidem esse futura, sed non talia quibus possit omnis terra corrumpi. Sensus autem hoc altior habet, quod iam prouidentia futura sit domini, ne tantum sit diluuium corporalium passionum, vt anima omnis intereat. Et quidem nõ audeo dicere quia videretur dominus statuere quod nullius anima possit penit? inter ire. Quid enim de parricida dicimus? Quid etiam de homicida? Quid de adultero? quid de præuaricatore? Quas ei partes animæ ad veniam referuamus? Vnde magis illud arbitror, quod prouocet dominus deus ne fi quis leuiores alias habeat passiones, penitus diuinam desperet gratiam, nec omnimodis victurum se esse diffidat. Sed etiam si est luxuriosus, nec potest studium vitare luxuriæ, ab adulterio studeat tamen temperare: sit epulandi delectatio, non stuprandi sit. Etiam si nescio quis auarus qui aliena diripuit, eiecit pupillos, eliminauit viduas, postea tamen in penitentiam regressus restituat quod abstulit. Denique Zacchæus ideo veniam me ruit, quia non solum restituturum se, sed quadruplum promisit quibus aliqua sustulisset, pauperibus quoque medietatem sui patrimonii donaturum. Consideremus E etiam diligentius quid sit quod ait: Arcum meum ponã in nube, & erit signum testamenti æterni inter me & inter terram, & erit cũ innubula venerit nubes super terram, parebit arcus meus in nube, & memor ero testamẽ ti mei. Non enim (sicut plerique arbitrãtur) arcum istũ dicit quem aiunt homines esse quo pluuiarum signa ali qua declarentur, in quo colores diuersi tanquam radio rum solis nunc rutilantium, nunc lumine lucentiũ clariore figurantur, vnde & pluuia futura significatur, eò quòd inconstantia quædam serenitatis versicolora specie demonstretur. Arcum hũc Irim quidam appellant. Sed absit vt hunc arcũ dei dicamus. Hic enim arcus qui Iris dicitur, per diem videri solet, per noctem non appa ret. Etiam per ipsum diem, si obductus aer tetris nubib? fuerit, ne sic quidem videtur, ni forte cum grauiores nu bes se cœperint relaxare. Ergo videamus ne quia arcus quo sagittæ iaciuntur, nunc tenditur, nunc resoluitur: quandam extensionem & remissionem videatur scriptura significare, per quam neque penitus per nimiam ex tensionem vniuersa rumpantur, sed sit quædam mensura, & quoddam diuinæ virtutis examen. Est ergo virtus inuisibilis dei, quæ & specie istius arcus extẽdendi & remittendi moderatur pro diuina voluntate, misericordia, potestate, quæ neque omnia cõfundi nimia solutione, neque dirumpi nimia irruptione patiatur. Quã ideo F in nubibus dicit poni, quia tunc maxime opus est diuinæ auxilio prudentiæ, quando agmina nubium in procellas tempestatésque cogũtur. Ideoq; dicit: Arcum meum ponam in nube, non sagittam ponam. Arcus enim instrumentum iaculandæ sagittæ est. Itaque non ipse ar cus vulnerat, sed sagitta. Et ideo dominus in nubibus ar cum magis quàm sagittam ponit, id est non illud quod vulneret, sed quod habeat terroris iudicium, vulneris effectum habere non soleat.

Qua ratione cũ tres filios Noe, Sem, Cham, Iaphet, supra computauerit, hoc loco medij filij, id est Cham ge nerationem prius cõprehenderit. Et quomodo ille Cha nanæorum author fuerit. Caput XXVIII.

QVA ratione autem cũ supra tres filios Noe computauerit, Sem, Cham, Iaphet, hoc lo co comprehenderit medij filij generatio nem? Hoc est quod ait: Cham autem pater erat Chanaam. Isti tres erãt filij Noe, & ma